

УДК 347.78:[378:001.89](477+100)

DOI <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2025-2.09>

Юлія ЗУБЦОВА

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної та початкової освіти,
Запорізький національний університет
zubtsova22@gmail.com
ORCID: 0000-0003-2366-796X

Лариса СУЩЕНКО

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти,
Запорізький національний університет
zsru@ukr.net
ORCID: 0000-0002-6119-9151

Ганна ШАБЛИСТА

студентка магістратури спеціальності 013 «Початкова освіта»,
Запорізький національний університет
annasablysta@gmail.com
ORCID: 0009-0007-0512-0027

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ: ВІТЧИЗНЯНИЙ І МІЖНАРОДНИЙ КОНТЕКСТИ

Анотація. *Мета* статті полягає в комплексному аналізі вітчизняної та міжнародної нормативно-правової бази, що регламентує академічну доброчесність, для виявлення спільних тенденцій і кращих практик правового забезпечення дотримання академічної доброчесності у сфері вищої освіти й науки. **Методологія** дослідження ґрунтується на системному та комплексному підході, що включає аналіз, синтез, порівняння, узагальнення основних положень нормативно-правової бази. **Наукова новизна** полягає в тому, що зроблено дефінітивний аналіз поняття «академічна доброчесність» як ключової категорії сучасної освітньої політики. Проаналізовано провідні положення міжнародних документів, зокрема Бухарестської декларації з етичних цінностей та принципів вищої освіти в Європейському регіоні, Європейської хартії дослідників і Кодексу працевлаштування наукових працівників, Сінгапурської декларації з наукової доброчесності, Рекомендацій ЮНЕСКО щодо науки та наукових дослідників, Європейського кодексу доброчесності в дослідженнях. Визначено основні засади вітчизняної нормативно-правової бази, а саме: Етичного кодексу ученого України, Законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про авторське право і суміжні права», Методичних рекомендацій для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності, Кодексу академічної доброчесності, Проекту Закону України «Про академічну доброчесність». Установлено, що в документах визначено глобальні етичні стандарти для наукових досліджень, принципи академічної доброчесності, інструменти для формування національної політики у сфері науки й освіти тощо. **Висновки.** Академічна доброчесність є ключовим складником якісної освіти й наукових досліджень. Незважаючи на наявність нормативно-правової бази, питання дотримання її принципів залишається актуальним. У сфері вищої освіти принципи доброчесності мають бути закріплені в офіційній політиці та внутрішніх кодексах ЗВО. Ефективність реалізації цих засад залежить від системної, послідовної та ціннісно орієнтованої стратегії академічної взаємодії.

Ключові слова: академічна доброчесність, нормативно-правова база, цінності, етичні принципи.

Yuliia ZUBTSOVA

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Preschool and Primary School Education,
Zaporizhzhia National University
zubtsova22@gmail.com
ORCID: 0000-0003-2366-796X

Larysa SUSHCHENKO

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Head of the Department of Preschool and Primary Education,
Zaporizhzhia National University
zcpu@ukr.net
ORCID: 0000-0002-6119-9151

Hanna SHABLYSTA

Master's student of specialty 013 "Primary Education",
Zaporizhzhia National University
annasablysta@gmail.com
ORCID: 0009-0007-0512-0027

LEGAL REGULATION OF ACADEMIC INTEGRITY: NATIONAL AND INTERNATIONAL CONTEXTS

Abstract. *The purpose* of this article is to conduct a comprehensive analysis of both national and international legal frameworks governing academic integrity in order to identify common trends and best practices in ensuring academic integrity in the field of higher education and science. The research **methodology** is based on a systematic and comprehensive approach that includes analysis, synthesis, comparison, and generalization of key provisions of legal and regulatory documents. **The scientific novelty** lies in the definitive analysis of the concept of "academic integrity" as a key category of modern educational policy. The article examines key provisions of major international documents, including the Bucharest Declaration concerning Ethical Values and Principles for Higher Education in the Europe Region, the European Charter for Researchers and The Code of Conduct for the Recruitment of Researchers, the Singapore Statement on Research Integrity, Recommendation on Science and Scientific Researchers, and the European Code of Conduct for Research Integrity. The article outlines the main provisions of the national legal framework, such as the Ethical Code of the Ukrainian Scientist, the Laws of Ukraine "On Higher Education", "On Education", "On Copyright and Related Rights", the Guidelines for Higher Education Institutions on Supporting the Principles of Academic Integrity, the Code of Academic Integrity, and the draft Law of Ukraine "On Academic Integrity". It is established that these documents define global ethical standards for scientific research, principles of academic integrity, and tools for shaping national policy in the fields of science and education. **Conclusions.** Academic integrity is a key component of quality education and scientific research. Despite the existence of a legal framework, adherence to its principles remains an ongoing issue. In the field of higher education, the principles of integrity should be embedded in official policies and internal codes of higher education institutions. The effectiveness of implementing these principles depends on a systemic, consistent, and value-oriented strategy for academic interaction.

Key words: academic integrity, legal framework, values, ethical principles.

Постановка проблеми. Інтенсивний розвиток технічних і виробничих процесів, стрімке вдосконалення цифрових технологій, вільний доступ до баз даних, зокрема результатів наукових досліджень, сприяє поширенню й використанню інформації. Водночас це призвело до її недоброчесного використання. З іншого боку, глобалізація освітнього простору, модернізація української освіти, зумовлена в тому числі вимогами міжнародних стандартів, висуває на

перший план питання імплементації принципів академічної доброчесності, дотримання етичних норм у процесі навчання й наукових дослідженнях.

Аналіз джерел та останніх досліджень. Різні аспекти проблеми академічної доброчесності досліджували Т. Аболіна, І. Андрощук, А. Артюхов, В. Бахрушин, Г. Васянович, О. Гужва, Є. Ніколаєв, Д. Сопова, О. Семенов, Є. Стадний, Н. Стукало, Т. Фініков, Л. Хоружа й інші.

Мета статті – комплексний аналіз вітчизняної та міжнародної нормативно-правової бази, що регламентує академічну доброчесність, для виявлення спільних тенденцій і кращих практик правового забезпечення дотримання академічної доброчесності у сфері вищої освіти й науки.

Виклад основного матеріалу. Звернімося до трактування поняття «академічна доброчесність», що походить від англійського словосполучення «academic integrity» та перекладається як академічна «чесність», «доброчесність», «добросовісність», «цілісність».

Міжнародний центр академічної доброчесності визначає «академічну доброчесність як відданість п'яти фундаментальним цінностям: чесність, довіра, справедливість, повага та відповідальність». Коли ці фундаментальні цінності визнаються й застосовуються, вони перетворюються на основні настанови для наукових спільнот, діяльність яких побудована на принципах доброчесності [17].

Вітчизняні науковці потрактовують це поняття так:

- особистісна риса учасника освітнього процесу, його відповідальне ставлення до процесу й результатів самореалізації, здатність до співпраці й правдиве визнання результатів колективної та індивідуальної роботи; зараховано до складників і показників рівня сформованості академічної культури учасників освітнього процесу (Л. Рибалко, І. Хоу) [12];

- дієвий інструмент забезпечення ефективної співпраці учасників освітнього процесу та науковців на основі єдиної системи моральних цінностей, покладених в основу наукової діяльності, що сприяє забезпеченню й посиленню якості вищої освіти, є суспільним ідеалом для формування академічної культури представників наукової та освітянської спільноти (О. Пшенична) [11, с. 19] тощо.

Формування культури академічної доброчесності обумовлена низкою нормативно-правових документів. Звернемося до їхньої сутності.

Ще в 1992 році Дон Маккейб створив Міжнародний центр академічної доброчесності (The International Center for Academic Integrity – ICAI) для боротьби з обманом, плагіатом та академічною нечесністю у вищій

освіті. Його місія з того часу розширилася й тепер включає культивування культури доброчесності в академічних спільнотах по всьому світу. Основні переконання ICAI зосереджені на шести фундаментальних цінностях академічної доброчесності: чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність і сміливість [14].

У преамбулі Бухарестської декларації з етичних цінностей та принципів вищої освіти в Європейському регіоні (2004) зазначено, що цінності й етичні стандарти, які сповідують ЗВО, не лише мають вирішальний вплив на академічний, культурний і політичний розвиток їхніх викладачів, студентів і співробітників, а й допомагають формувати моральні контури суспільства загалом. Важливим цінностями та принципами в декларації визначено такі:

- академічний етос, культура та спільнота;
- академічна доброчесність у процесах викладання й навчання;
- демократичне й етичне керівництво й управління;
- дослідження на засадах академічної доброчесності й соціальної відповідальності.

У документі також визначено шляхи підтримки впровадження цінностей та етичних принципів [16].

Європейська хартія дослідників і Кодекс працевлаштування наукових працівників (2005) – це документ Європейської Комісії, який визначає таке: права й обов'язки дослідників і роботодавців у сфері науки; етичні принципи, умови праці, професійний розвиток, навчання та мобільність дослідників; рекомендації для чесного, прозорого й недискримінаційного набору кадрів у науці. Мета Хартії – покращення якості наукової кар'єри та гармонізація стандартів у дослідницькій сфері ЄС [3].

Сінгапурська декларація з наукової доброчесності (The Singapore Statement on Research Integrity), яка розроблена під час Другої всевітньої конференції з наукової доброчесності (2010), стала важливим кроком до встановлення глобальних етичних стандартів для наукових досліджень. У документі визначено чотири основні принципи – чесність, відповідальність, професіоналізм і дбайливе ставлення до ресурсів. Також викладено 14 етичних обов'язків, які охоплюють питання

збереження даних, авторства, конфлікту інтересів, рецензування, звітування про порушення та вплив досліджень на суспільство. Мета декларації – надати орієнтири для формування політик і кодексів доброчесності в науці на національному й інституційному рівнях. Успіх ініціативи залежить від того, наскільки наукові установи, викладачі, політики, журнали будуть її підтримувати й впроваджувати [18].

У свою чергу, Рекомендації ЮНЕСКО щодо науки та наукових дослідників (*Recommendation on science and scientific researchers*), ухвалені у 2017 році, є глобальним етичним орієнтиром для розвитку науки в інтересах людства. Вони спрямовані на забезпечення свободи й безпеки науковців, підтримку їхніх прав і гідних умов праці, а також на сприяння відкритому доступу до наукових знань. Документ підкреслює важливість рівного доступу до науки для всіх, незалежно від статі, національності чи соціального статусу; закликає держави-члени створювати умови для відкритої науки, що включає вільний обмін даними та результатами досліджень, сприяючи так колективному добробуту й сталому розвитку.

Цей документ є важливим інструментом для формування національних політик у сфері науки, технологій та інновацій, спрямованих на зміцнення наукового потенціалу й забезпечення етичних стандартів у дослідницькій діяльності. Він також підкреслює необхідність захисту науковців від загроз і переслідувань, особливо в контексті глобальних викликів, таких як зміна клімату та пандемії. Рекомендації ЮНЕСКО слугують основою для розвитку наукової культури, що базується на принципах справедливості, відкритості й відповідальності перед суспільством [15].

У 2023 році Європейська федерація академій наук ALLEA представила оновлену версію Європейського кодексу доброчесності в дослідженнях (*European Code of Conduct for Research Integrity*). Цей документ установлює сучасні етичні принципи та стандарти для науковців і наукових установ у Європі, спрямовані на запобігання недоброчесним практикам і підтримку відповідального проведення досліджень. Його мета – сприяти відповідальній, чесній, прозорій і якісній дослідницькій діяльності.

Основними положеннями документа є такі:

- принципи: чесність, надійність, повага, відповідальність;
- належні дослідницькі практики: дослідницьке середовище; навчання; робота з даними; співавторство; публікації; рецензування тощо;
- порушення стандартів доброчесності (фабрикація, фальсифікація, плагіат та інші недоброчесні дії) та процедури реагування на них.

Документ слугує орієнтиром для дослідників, установ, редакцій, грантодавців і наукових політик [4].

Що стосується вітчизняної нормативно-правової бази, то варто зазначити, що у 2009 році з метою формулювання загальних етичних принципів, яких мають дотримуватися науковці та викладачі, постановою Національної академії наук України схвалено Етичний кодекс ученого України. У кодексі визначено загальні принципи; принципи, які стосуються виконання наукових досліджень і діяльності ученого як автора, керівника, викладача, консультанта/експерта та громадянина [2].

У першій статті Закону України «Про вищу освіту» (2014) надається тлумачення поняття «академічна доброчесність», а саме: «сукупність етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту», цим Законом та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» [8].

Власне в статті 42 Закону України «Про освіту» (2017) детально встановлено вимоги до дотримання академічної доброчесності здобувачами, педагогічними, науково-педагогічними й науковими працівниками; чітко визначено, що є порушенням академічної доброчесності, а також передбачено відповідальність за її порушення [9].

У статті 43 Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020) акцентується на забезпеченні академічної доброчесності власне у сфері загальної середньої освіти, а саме керівника ЗЗСО, педагогічних працівників та учнів [10].

2018 року запропоновано Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з під-

тримки принципів академічної доброчесності (лист МОН від 23.10.2018 № 1/9-650). У Листі наявний розширений глосарій термінів і понять статті 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту», у якому визначено види порушень академічної доброчесності; подано нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності у ЗВО України; обґрунтовано основні види академічної відповідальності й наявні власне методичні рекомендації для ЗВО з підтримки принципів академічної доброчесності (набуття студентами компетентностей з академічної доброчесності й навичок якісного академічного письма; робота з викладацьким колективом; санкції за порушення академічної доброчесності; етичний кодекс та етична комісія; вимоги до письмових робіт; особливості перевірки на академічний плагіат дисертаційних робіт) [13].

Закон України «Про авторське право і суміжні права» (2022) установлює правові основи набуття, здійснення й захисту особистих немайнових і майнових авторських і суміжних прав в Україні. Документ спрямовано на гармонізацію українського законодавства з міжнародними стандартами у сфері інтелектуальної власності й забезпечення ефективного захисту прав авторів і правовласників. Закон регулює права авторів на твори літератури, мистецтва, науки тощо, установлює умови законного використання творів без згоди автора, а також способи захисту прав у разі їх порушення [6].

Кодекс академічної доброчесності, розроблений Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (далі – НАЗЯВО) у 2019 році, є нормативним документом, що визначає етичні принципи та правила, якими повинні керуватися особи, залучені до діяльності НАЗЯВО. Його мета – формування культури чесності, відповідальності й довіри в академічному середовищі. У документі визначено основні принципи та фундаментальні цінності академічної доброчесності й етики; види порушень академічних взаємовідносин під час реалізації державної політики у сфері якості освіти. Деталізовано, що саме означає дотримання принципів академічної доброчесності й етики академічних взаємовідносин; визначено сферу відповідальності учасників процесу [5].

Кодекс спрямований на забезпечення високих стандартів академічної доброчесності, є основою для формування політик і процедур у закладах освіти й наукових установах.

У 2024 році Проект Закону України «Про академічну доброчесність» оприлюднено на сайті Верховної ради України, у якому систематизовано підходи до забезпечення чесності в освіті й науці. Документ:

- визначає поняття академічної доброчесності;
- передбачає принципи й суб'єктів, які її мають дотримуватися;
- описує вимоги до викладачів, студентів, науковців, експертів;
- установлює систему запобігання порушенням і передбачає санкції за плагіат, фабрикацію, фальсифікацію тощо;
- включає процедури реагування, механізми перевірки й покарання.

Це рамковий закон, який має доповнити чинні норми в освіті й науці [7].

Ключові положення цих документів слугують основою для впровадження в дослідницьку практику університетів та ухвалення власних кодексів академічної доброчесності. Разом із тим, незважаючи на потужну нормативну базу, проблема дотримання основних принципів академічної доброчесності залишається актуальною. Формування культури академічної доброчесності, на наше глибоке переконання, має розпочинатися ще з початкової школи, а принципи академічної доброчесності мають стати невід'ємним складником забезпечення якості освітнього процесу в закладах освіти на всіх її рівнях.

Власне на рівні вищої освіти дотримання засад академічної доброчесності має бути інтегрованим у політику закладу, що ґрунтується на готовності й рішучості впроваджувати нову модель академічної співпраці та академічної взаємодії [1, с. 39]. Сучасні умови потребують, щоб кожен ЗВО запровадив Кодекс академічної доброчесності як офіційний документ, який визначає етичні правила поведінки для всіх членів академічної спільноти й передбачає чіткі покарання за їх порушення.

Висновки. Таким чином, академічна доброчесність є невід'ємним складником вищої освіти й наукових досліджень, важливим чинником якості освіти. Наявне нормативно-правове забез-

печення в Україні створює необхідні передумови для ефективного впровадження принципів академічної доброчесності в освітній процес. Водночас сучасні виклики потребують постійного оновлення підходів, методів навчання та формування етичної культури серед усіх учасників освітнього процесу. Лише цілісна, послідовна й орієнтована на довготривалий результат політика сприятиме формуванню стійких практик академічної доброчесності.

Перспективи подальших досліджень полягають у поглибленому вивченні механізмів формування академічної доброчесності на різних рівнях освіти, аналізі реальних практик запобігання академічним порушенням. Важливим напрямом є розроблення й апробація інноваційних освітніх методик, цифрових інструментів та програм підготовки педагогів, орієнтованих на формування культури доброчесності в освітньому середовищі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. Політики» ; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артиухова. Київ : Таксон, 2016. 234 с.
2. Етичний кодекс ученого України : Постанова Національної академії наук України: Постанова загальних зборів НАН України від 15.04.2009 № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09#Text>.
3. Європейська хартія дослідників та Кодекс працевлаштування наукових працівників. URL: <https://cutt.ly/XrUOaCwR>.
4. Європейський кодекс дослідницької доброчесності. Видання переглянуте та доповнене (березень 2024 року). Берлін, 2023. <https://doi.org/10.26356/ECOC-Ukrainian>.
5. Кодекс академічної доброчесності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://cutt.ly/1rUOsgcf>.
6. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T222811?an=1>.
7. Про академічну доброчесність : Проект Закону України від 08.01.2024 № 10392. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43481>.
8. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
9. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
10. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
11. Пшенична Л. Становлення академічної культури та доброчесності у вищій школі. *Академічна культура дослідника в освітньому просторі: європейський та національний досвід* : збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 16–17 травня 2019 року) / за ред. О.М. Семеног. Суми : Видавництво СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2019. С. 14–20.
12. Рибалко Л., Хоу І. Формування академічної доброчесності майбутніх учителів хімії в освітньому процесі закладів вищої освіти. *Імідж сучасного педагога*. 2021. № 6(201). С. 50–54.
13. Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти : Лист МОН України від 23.10.2018 № 1/9-650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#n211>.
14. International Center for Academic Integrity. URL: https://www.academicintegrity.org/aws/ICAI/pt/sp/home_page.
15. Recommendation on Science and Scientific Researchers. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000263618>.
16. The Bucharest Declaration concerning Ethical Values and Principles for Higher Education in the Europe Region. URL: <https://cutt.ly/6rUOsN2E>.
17. The Fundamental Values of Academic Integrity / editor T. Fishman. URL: <https://cutt.ly/ArUOdPLb>.
18. The Singapore Statement on Research Integrity. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/08989621.2011.557296>.

REFERENCES:

1. Akademichna chesnist yak osnova staloho rozvytku universytetu [Academic integrity as a foundation for sustainable university development]. (2016). T. V. Finikov & A. Ye. Artiukhov (Eds.). Kyiv: Taxon. 234 p. [in Ukrainian].

2. Etychnyi kodeks uchenoho Ukrainy: postanova Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy [Ethical Code of the Scientist of Ukraine: Resolution of the National Academy of Sciences of Ukraine]. (2009). Postanova Zahalnykh zboriv NAN Ukrainy № 2. 2009, April 15 Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09#Text> [in Ukrainian].
3. Yevropeiska khartiia doslidnykiv ta Kodeks pratsevlashchuvannia naukovykh pratsivnykiv [The European Charter for Researchers and the Code of Conduct for the Recruitment of Researchers]. Retrieved from: <https://cutt.ly/XrUOaCwR> [in Ukrainian].
4. Yevropeyskyi kodeks doslidnytskoi dobrochesnosti [The European Code of Conduct for Research Integrity]. (2023, rev. March 2024). Berlin. <https://doi.org/10.26356/ECOC-Ukrainian> [in Ukrainian].
5. Kodeks akademichnoi dobrochesnosti Natsionalnoho ahentstva iz zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity [Code of Academic Integrity of the National Agency for Higher Education Quality Assurance]. Retrieved from: <https://cutt.ly/1rUOsgcf> [in Ukrainian].
6. Pro avtorske pravo i sumizhni prava: Zakon Ukrainy vid 01.12.2022 № 2811-IX [On Copyright and Related Rights: Law of Ukraine of 01.12.2022 № 2811-IX]. Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/T222811?an=1> [in Ukrainian].
7. Pro akademichnu dobrochesnist: proiekt Zakonu Ukrainy vid 08.01.2024 № 10392 [On Academic Integrity: Draft Law of Ukraine of 08.01.2024 № 10392]. Retrieved from: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43481> [in Ukrainian].
8. Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 № 1556-VII [On Higher Education: Law of Ukraine of 01.07.2014 № 1556-VII]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].
9. Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 № 2145-VIII [On Education: Law of Ukraine of 05.09.2017 № 2145-VIII]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].
10. Pro povnu zahalnu seredniu osvitu: Zakon Ukrainy vid 16.01.2020 № 463-IX [On Complete General Secondary Education: Law of Ukraine of 16.01.2020 № 463-IX]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> [in Ukrainian].
11. Pshenychna, L. (2019). Stanovlennia akademichnoi kultury ta dobrochesnosti u vyshchii shkoli [Formation of academic culture and integrity in higher education]. In O. M. Semenoh (Ed.), *Akademichna kultura doslidnyka v osvithnomu prostori: yevropeyskyi ta natsionalnyi dosvid* (P. 14–20). Sumy: SumDPU imeni A. S. Makarenka [in Ukrainian].
12. Rybalko, L., & Hou, I. (2021). Formuvannia akademichnoi dobrochesnosti maibutnikh uchyteliv khimii v osvithnomu protsesi zakladiv vyshchoi osvity [Formation of academic integrity of future chemistry teachers in the educational process of higher education institutions]. *Imidzh suchasnoho pedahoha – Image of the Modern Pedagogue*, (6)201, 50–54 [in Ukrainian].
13. Shchodo rekomendatsii z akademichnoi dobrochesnosti dlia zakladiv vyshchoi osvity: lyst MON Ukrainy vid 23.10.2018 № 1/9-650 [Recommendations on academic integrity for higher education institutions: Letter from the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 23.10.2018 № 1/9-650]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#n211> [in Ukrainian].
14. International Center for Academic Integrity. Retrieved from: https://www.academicintegrity.org/aws/ICAI/pt/sp/home_page [in English].
15. UNESCO. (2017). *Recommendation on Science and Scientific Researchers*. Retrieved from: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000263618> [in English].
16. The Bucharest Declaration concerning Ethical Values and Principles for Higher Education in the Europe Region. Retrieved from: <https://cutt.ly/6rUOsN2E> [in English].
17. Fishman, T. (Ed.). *The Fundamental Values of Academic Integrity*. Retrieved from: <https://cutt.ly/ArUOdPLb> [in English].
18. The Singapore Statement on Research Integrity. Retrieved from: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/08989621.2011.557296> [in English].

Дата надходження статті: 10.07.2025

Дата прийняття статті: 14.08.2025

Опубліковано: 27.10.2025